Luonnos valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta sekä tarkistusta koskevasta ympäristöselostuksesta, Iitin kunnan lausunto

Tekninen lautakunta 11.11.2026 § 126
6/03.00/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Harri Hoffren, puh. 040 485 4037, harri.hoffren@iitti.fi
Maankäyttöinsinööri Maijastiina Lintukangas, puh. 0400 183 096, maijastiina.lintukangas@iitti.fi

Ympäristöministeriö pyytää lausuntopyynnössään 2.11.2026 lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta sekä tarkistusta koskevasta ympäristöselostuksesta. Tarkistus kohdistuu valtioneuvoston vuonna 2017 hyväksymien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden lukuun 3.5 Uusiutumiskykyinen energiahuolto ja koskee energiajärjestelmän toimintavarmuuden huomioon ottamista osana alueidenkäytön suunnittelua. Vastausaika päättyy 2.12.2026.

Lausuntopyyntöaineisto on tutustuttavissa verkkosivulla www.lausuntopalvelu.fi Lausunto - Lausuntopalvelu

Koska kyseessä on kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvä asia, tekninen lautakunta valmistelee asian ja Iitin kunnan lausunnon antaa kunnanhallitus, joka kunnan hallintosäännön (24 §) mukaan vastaa kaavoituksesta. Kunnan hallintosäännön (24.4 § 26. kohta) mukaan kunnanhallitus antaa kuntaa koskevat lausunnot ja selvitykset, ellei toimivaltaa ole osoitettu muulle taholle.

Esittelijä

Tekninen johtaja Harri Hoffren

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta esittää kunnanhallitukselle, että Iitin kunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Iitin kunta kiittää mahdollisuudesta lausua valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden energiahuoltoa koskevasta tarkistuksesta. Kunta pitää perusteltuna, että energiajärjestelmän toimintavarmuus nostetaan aiempaa näkyvämmin osaksi valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Energiajärjestelmän toimintakyvyn turvaaminen normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on yhteiskunnan toimivuuden, huoltovarmuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyn kannalta keskeinen tavoite. Luonnoksessa esitetty uusi tavoite sekä sitä täydentävä taustateksti vastaavat hyvin energiajärjestelmässä tapahtuneisiin muutoksiin ja yhteiskunnan lisääntyneeseen sähköistymiseen.

Iitin kunta pitää tärkeänä, että energiajärjestelmän toimintavarmuutta tarkastellaan kokonaisuutena, johon kuuluvat sähkön tuotanto, siirto, kulutus, energian varastointi, säätövoima sekä muut joustoratkaisut. Samalla kun toimintavarmuuden kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamisedellytyksiä turvataan, tulee niiden vaikutuksia arvioida tasapuolisesti suhteessa muihin alueidenkäyttötavoitteisiin, paikalliseen maankäyttöön, ympäristöarvoihin sekä kuntien kehittämismahdollisuuksiin. Luonnoksen perustelumuistiossa todetaan, että toimintavarmuutta tukevien

ratkaisujen hyödyt kohdistuvat usein laajasti energiajärjestelmään, kun taas vaikutukset näkyvät paikallisesti. Tämä näkökulma on tärkeä ja sitä tulee korostaa myös jatkovalmistelussa.

Iitin kunta katsoo, että toimintavarmuuden kannalta merkittävien hankkeiden arvioinnissa tulee aina tarkastella kokonaisvaikutuksia. Erityisesti uusia merkittäviä sähköä kuluttavia hankkeita suunniteltaessa on arvioitava hankkeen vaikutukset koko energiajärjestelmään, siirtoverkkoon, tarvittaviin verkkoinvestointeihin sekä alueidenkäyttöön. Pelkkä yksittäisen hankkeen hyötyjen tarkastelu ei ole riittävä peruste toteuttamisedellytysten turvaamiselle, vaan päätöksenteon tulee perustua kokonaisarvioon hyödyistä, kustannuksista ja vaikutuksista. Näin voidaan varmistaa, että valtakunnallisen toimintavarmuuden edistäminen tapahtuu kestävällä tavalla ja eri alueiden tarpeet huomioon ottaen.

Kunta kiinnittää erityistä huomiota voimajohtohankkeisiin liittyvään alueidenkäytön ohjaukseen. Voimassa olevissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan jo perustellusti, että voimajohtolinjauksissa tulee ensisijaisesti hyödyntää olemassa olevia johtokäytäviä. Tätä periaatetta tulee edelleen vahvistaa käytännön suunnittelussa.

Iitin kunnan näkemyksen mukaan uusissa voimajohtohankkeissa tulee välttää tarpeettomien vaihtoehtoisten linjausten esittämistä tilanteissa, joissa toteuttamiskelpoinen ratkaisu voidaan sijoittaa olemassa olevaan johtokäytävään. Vaihtoehtoisten linjausten sisällyttäminen suunnitteluprosessiin aiheuttaa usein pitkään jatkuvaa epävarmuutta alueen maanomistajille, kunnille ja muille toimijoille. Lisäksi vaihtoehtoisten käytävien varaaminen voi vaikeuttaa alueiden maankäytön kehittämistä, investointeja ja kaavoitusta useiden vuosien ajan, vaikka vaihtoehtoa ei lopulta toteutettaisi. Pahimmillaan suunnitteluvaiheen vaihtoehtoiset linjaukset voivat siirtyä edelleen maakuntakaavoihin tai muihin suunnitelmiin ilman todellista toteuttamistarvetta, mikä tarpeettomasti rajoittaa alueiden muuta kehittämistä.

Kunta pitää tärkeänä, että energiajärjestelmän toimintavarmuutta koskevia valtakunnallisia tavoitteita toteutettaessa korostetaan ennakoivaa viranomaisyhteistyötä sekä kuntien osallistumismahdollisuuksia. Kunnilla on paras paikallistuntemus alueensa maankäytöstä, kehittämistavoitteista ja ympäristöarvoista. Toimintavarmuuden kannalta merkittävien ratkaisujen yhteensovittaminen muiden alueidenkäyttötarpeiden kanssa onnistuu parhaiten silloin, kun kunnat ovat mukana suunnittelussa riittävän varhaisessa vaiheessa.

Iitin kunta pitää ehdotettua tarkistusta lähtökohtaisesti kannatettavana. Jatkovalmistelussa tulee kuitenkin varmistaa, että energiajärjestelmän toimintavarmuuteen liittyvien hankkeiden valtakunnallista merkittävyyttä arvioidaan tapauskohtaisesti ja kokonaisvaikutusten perusteella sekä että voimajohtojen suunnittelussa ensisijaisena ratkaisuna hyödynnetään olemassa olevia johtokäytäviä ilman tarpeettomien vaihtoehtoisten linjausten esittämistä. Näin voidaan edistää sekä energiahuollon toimintavarmuutta että kestävää, ennakoitavaa alueidenkäyttöä.

Lisäksi tekninen lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta tässä kokouksessa.

Päätös

Tekninen lautakunta hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lautakunta tarkasti ja hyväksyi pöytäkirjan tämän asian osalta tässä kokouksessa.